TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 12919
Tarih : 25.07.2025

32074

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın ***Sağlık Bakanı Kemal Memişoğlu*** tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin
Hakkâri Milletvekili

Hakkâri ilimizin merkezine bağlı Sümbül Mahallesi'nde bulunan Serê Solan Mezarlığı'nın kimsesizler bölümünde, farklı tarihlerde yaşamını yitirdiği bildirilen, HPG, YJA-STAR ve YPG mensubu oldukları iddia edilen 9 kişiye ait cenaze, yaklaşık 10 yıldır kimlikleri tespit edilmeden ve ailelerine teslim edilmeden tutulmaktadır.

Tanık anlatımlarına göre bu cenazeler, ailelerinin bilgisi ve rızası olmaksızın, çoğunlukla gece saatlerinde ve helikopterle taşınarak mezarlığın kimsesizler bölümüne defnedilmiş, mezarlara yalnızca "E" (erkek) ve "K" (kadın) harfleri yazılmıştır. Bu harflerin çoğu zamanla doğal koşullar nedeniyle aşınmış, mezarların fiziki bütünlüğü bozulmuş ve toprak karışması nedeniyle cenazelerin teşhisi daha da güçleşmiştir.

Mezarlıkta daha önce bulunan 19 cenazenin, alınan DNA örnekleriyle kimliklerinin tespit edilerek ailelerine teslim edildiği kamuoyuna yansımıştır. Ancak halen kimsesizler bölümünde gömülü olan 9 cenazeye ilişkin benzer bir işlem yapılmamıştır.

Bu durum hem ölüye saygı ilkesine hem de yakınlarının cenazeye ulaşma, dini ve kültürel defin hakkı gibi temel haklarına açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Anayasa'nın 17. maddesi gereği, herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma hakkı olduğu gibi, yaşamın sona ermesiyle birlikte de insan onurunun korunması yükümlülüğü devam eder. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ve Birleşmiş Milletler belgeleri de mezarların korunmasını, kayıpların bulunmasını ve ailelerin bilgilendirilmesini devletin pozitif yükümlülüğü olarak tanımlar.

Ayrıca, cenazelerin ailelerinin bilgisi ve rızası olmaksızın defnedildiği, gömü işlemlerinin usule ve hukuka aykırı biçimde gerçekleştirildiği, cenazelerin kimliklerinin tespitine yönelik yükümlülüklerin yerine getirilmediği dikkate alındığında, bu uygulamalarda ihmali veya kusuru bulunan kamu görevlileri hakkında derhal adli ve idari süreçlerin başlatılması hem hukukun üstünlüğü hem de toplumsal barış açısından elzemdir.

Bu çerçevede, Serê Solan Mezarlığı'nda bulunan cenazelerin kimliklerinin tespit edilerek ailelerine teslim edilmesi, insan onuruna uygun şekilde yeniden ve onurlu biçimde defnedilmeleri; ayrıca mezarlık alanının fiziki koşullarının iyileştirilerek mezar yerlerinin korunmasına yönelik gerekli adli ve idari işlemlerin ivedilikle başlatılması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Mezarlıkta bulunan 9 cenazenin kimliğinin tespiti için Adli Tıp Kurumu veya Sağlık Bakanlığı'na bağlı herhangi bir merkezde DNA örnekleri alınmış mıdır veya alınacak mıdır?
2. Serê Solan Mezarlığı'nda kimliği tespit edilmeyen 9 cenazeye ilişkin olarak, bugüne kadar DNA örneklerinin alınarak kimlik tespitine yönelik ailelerle eşleştirme çalışması neden başlatılmamıştır? Bu konuda herhangi bir bilimsel, idari veya adli çalışma ya da planlama mevcut mudur? Ayrıca, bu işlemlerin bugüne kadar gerçekleştirilmemesi nedeniyle ihmali ya da sorumluluğu bulunan sağlık personeli veya kurumlar hakkında herhangi bir idari veya adli soruşturma başlatılmış mıdır?
3. Serê Solan Mezarlığı'nda kimliği tespit edilmeden defnedilmiş 9 cenazenin kimliklerinin belirlenmesi amacıyla Bakanlığınıza bağlı sağlık kuruluşları ya da Adli Tıp Kurumu tarafından DNA örnekleri alınmış mıdır? Alındıysa, bu DNA verilerinin aile bireylerinden alınacak örneklerle eşleştirilerek cenazelerin teşhis edilmesi ve ailelerine teslim edilip insan onuruna uygun şekilde yeniden defnedilmesine yönelik bir çalışmanız veya planladığınız bir uygulama bulunmakta mıdır?
4. Bu cenazelerin defin işlemleri sırasında Bakanlığınıza bağlı sağlık ekipleri görev almış mıdır? Görev aldıysa bu işlemlere dair kayıt veya tutanaklar mevcut mudur?
5. Kimliği tespit edilemeyen cenazelerin "bulaşıcı hastalık", "çatışma ölümü" gibi özel durumları nedeniyle farklı işlemlere tabi tutulduğu doğru mudur?
6. Sağlık Bakanlığı, definlerin halk sağlığı açısından standartlara uygun yapılıp yapılmadığını denetlemiş midir?